

Ustavne promjene

Blog

Posted by:

Objavljeno: 2010/6/10 8:14:26

Fonogram moje rasprave u Hrvatskom saboru 9. lipnja 2010.

Prvo što želim reći da iz sadržaja ustavnih promjena, posebne nove glave 7 nakon usvajanja ovih ustavnih promjena, ispada da je Hrvatska već članica Europske unije, iako te odredbe stupaju na snagu tek ulaskom Hrvatske u Europsku uniju. Mi smo Ustav pripremili kao da jesmo već članica. I sada će naravno netko reći, ma ne treba više većina od ukupnog broja birača glasati za ulazak Hrvatske u Europsku uniju. Ne treba više čak niti većina birača ili državljana sa biračkim pravom izaći na referendum za ulazak Hrvatske u Europsku uniju, jer je dovoljno da većina izašlih glasa o tome da ulazimo u Europsku uniju.

No, ipak jeste li toliko sigurni da i takav europski referendum obezglavljen ne može donijeti iznenađenje. Dakle, što ako na referendumu građani odluče da ne idemo u Europsku uniju, što ćemo sa tim dijelovima Ustava onda? Ili ćemo referendum tako dugo ponavljati dok građane ne iscrpimo pa će ipak takvu odluku donijeti. Mislim da je moj prijedlog ponavljam dva puta o tome da se o ovim ustavnim promjenama raspiše referendum, a odbijen i od vladajućih i oporbenim bio bi dobar test raspoloženja birača o ulasku i pripremljenosti Hrvatske za ulazak u Europsku uniju.

No, to nije bila bitna tema, o tome se nije željelo puno pričati, nego smo hrvatsku javnost dva, tri tjedna držali u velikom iščekivanju o dogovoru vladajućih i oporbenih o dijaspore. Kada će ona glasati, gdje će glasati, kako će glasati, koliko mandata će imati i cijela rasprava u hrvatskoj javnosti o ustavnim promjenama svela se na tri zastupnika, fiksnu kvotu i biračka mjesta, kao da je to u ovom trenutku bilo najvažnije. I onda su obznanili idemo na fiksnu kvotu i tri zastupnika dijaspore. I naravno, odmah se rodila ideja o smanjenju ukupnog broja zastupnika kako bi se izbalansirali odnosi 5 na 150 ili 3 na 100 zastupnika i to je bilo za očekivati.

Čak je ovdje danas bilo rečeno, da ostali dio izbornog modela kojeg imamo je dobar i da izborne jedinice odgovaraju odredbi zakona. Gospodine ministre vi ćete se toga sjetiti, da broj birača po izbornoj jedinici ne smije biti veći plus minus 5%. A prema popisu birača razlika između najmanje i najveće nije 5% nego 23%. Dakle, čak i sadašnje izborne jedinice ne odgovaraju po broju birača ne odgovaraju Zakonu o izboru zastupnika u Hrvatski sabor. Naravno da popis birača kao temeljni akt jedan od najvažnijih za regularnost izbora, a da bi bio on dobro sređen onda je naravno Zakon o prebivalištu ključ svega. Usput gdje je on nestao? Što je sa novim Zakonom o prebivalištu? Negdje u proceduri na nečijem tavanu ili ladici.

Naravno da će izraziti i svoje nezadovoljstvo činjenicom da Državno sudbeno vijeće i Državno odvjetništvo vijeće neće više biti birano u Saboru, a ne zna kako će biti jer se to prepušta posebnim zakonima. No, svi su se s tim složili, pa neka im onda bude, ali kada se nečega već odreknete dvotrećinske većine odlučivanja, idete na običnu većinu, prije ili kasnije će se vratiti onima koji su na to pristali.

Vratimo se sada referendumu. Članak 141. tražio je odluku većine ukupnog broja birača, nerazumno. Članak 86. govori o državnom referendumu koji u sebi ima odredbu da je on pravovaljan ako na njega izađe više od polovice birača. Sada se i to briše. Ali pazite, ostavlja se odredba u članku 86. po kojem ako građani žele zahtijevati referendum taj zahtjev mora potpisati

10% biraèa, 450 tisuæa ljudi. Podsjeæam da prema Zakonu o lokalnu samoupravi, lokalni referendum graðani mogu izazvati èak sa 20% potpisa biraèa, dr̄zavni sa 10%, lokalni sa 20. Ovakva ustavna odredba znaèi da 77 zastupnika raspiše referendum i dovoljno je da samo njih 77 izaðe na referendum i 39 glasa za i odluka je donijeta. Ali ako bi sluèajno graðanima Hrvatske palo na pamet da traže referendum onda i zahtijevati mora njih 450 tisuæa, onda se referendum raspiše ali na njega da bi bio pravovaljan dovoljno je da izaðe tisuæu biraèa. Kakva æe odluka biti druga je stvar.

I sad pitam, ako demokratiziramo procese u Hrvatskoj, ako vjerujemo graðanima zašto ovih 10% ne spuštamo na 2%. U nekim zemljama èlanicama Europske unije to je 1% biraèkog tijela i zato sam podnio amandman na èlanak 14. nacrta izmjena koji se odnosi na èlanak 86. Ustava s prijedlogom da se 10% biraèa zamijeni sa 2% biraèa jer smatram da je to razumna, dovoljno velika brojka biraèa koji imaju pravo zahtijevati referendum od Hrvatskoga sabora. Ukoliko ovaj amandman neæe biti prihvaæen kao zastupnik Hrvatskih laburista -Stranke rada neæu glasati za Nacrta promjena Ustava. Neæu.

I sada još dvije stvari koje u Ustavu nema. Jedna životna situacija, a mogla je biti riješena ustavnim promjenama, koja nije za nas nimalo ugodna, odnosi se na mandat saborskog zastupnika. Mi imamo sluèaj da je zastupnik Hrvatskoga sabora u bijegu pred hrvatskim pravosuðem. Njemu mandat nitko ne može uskratit, on prima punu plaæu, ali s obzirom da je u bijegu ne može obavljat saborsku dužnost. Da li nas je ovo iskustvo koje smo doživjeli a nismo ga mogli upisati u Ustav nikad do sad, opametilo da u Ustav upišemo i damo rješenje o takvim sluèajevima ili nam se mora deset puta to desiti da bi i to riješili.

I drugo, èlanak, a s obzirom da nisam sudjelovao u ovim dogovaranjima i dobro je da nisam, èlanak 55. Ustava nije predmet promjena pa ne mogu amandmanom na njega intervenirati, ali u èlanku 55. Ustava zapisano je da zaposleni imaju pravo na zaradu, ne na plaæu nego na zaradu. Zarada i plaæa nisu ista stvar i ni u jednom drugom zakonu nakon Ustava rijeè zarada se ne koristi nego plaæa i plaæa je osnov svega, od poreznog sustava, svih prava u radnom i socijalnom zakonodavstvu do kolektivnih ugovora. Ne bi li bilo sad konaèno vrijeme da Ustav napišemo da zaposleni u Hrvatskoj imaju pravo na plaæu jer zarada se ostvaruje i izvan radnog odnosa, izvan ugovora o radu, izvan kolektivnog ugovora, izvan Zakona o radu, ali i dodati dakako zaposleni imaju pravo tako i poslodavci obavezu isplaæivati zaposlenicima plaæu. Mislim da bi onda to bila razrada preambule i èlanka 1. ako se ne varam Ustava o Hrvatskoj kao socijalnoj dr̄zavi, da bi u Ustavu koristili rijeè plaæa za zaposlene jer ovaj èlanak 55. govori o zaposlenima, dakle da bude plaæa ne samo pravo zaposlenih nego i obaveza poslodavaca da zaposlenima isplaæuju plaæu. Velim Œao mi je što ne mogu amandmanom intervenirati na èlanak 55. jer nije predmet ustavnih promjena. Oni koji znaju kako se to radi, koji vode pregovore i pišu završni tekst nije kasno da u hrvatski Ustav kad veæ nemamo rijeè radnik u hrvatskom Ustavu, rijeè radnik u hrvatskom Ustavu ne postoji da barem postoji rijeè pravo na plaæu.

PREDSJEDNIK: Hvala.Ima jedna replika, gospodin zastupnik Daniel Srb. Izvolite.

DANIEL SRB:

Hvala lijepo, gospodine predsjednièe. Poštovani kolega Lesar, vi ste u svom izlaganju govorili o referendumu i ja smatram da je za promjenu Ustava na ovakav naèin obzirom da se mijenja suština boŒiænog Ustava koji je istina promijenjen u više puta, ali je njegov koncept do sada ostao, bio potreban referendum. Ali kada je rijeè o èlanku 141. dakle taj jedan zaštitni mehanizam od ulaska Hrvatske u neke integracijske procese apsolutno mora ostati po mišljenju Hrvatske stranke prava jer evo i danas smo ovdje imali prilike èuti ideje i o uklanjanju stavka 2. iz tog èlanka kojima se zabranjuje ulazak u balkanske integracije, juŒnoslavenske ili nešto. Dakle, iskazana je Œelja za ulaskom Hrvatske u nove balkanske integracije otvoreno s ove govornice. I upravo je to razlog zašto se tu mora s jedne strane osigurati Hrvatskoj zaštita od izbjegavanja volje hrvatskih dr̄zavljana na referendumu o tako vaŒnim pitanjima i upravo zbog toga treba ostati i ta zaštitna klauzula da je moguæe donijeti odluku o ulasku u nadnacionalne integracije samo ako za to glasa više od 50%

hrvatskih državljana. To mora ostati isto. Hvala lijepo.

PREDSJEDNIK: Hvala.Odgovor, gospodin Dragutin Lesar.

DRAGUTIN LESAR:

Kolega Srb, moram prvo izreæi svoje zadovoljstvo što sad više nisam jedini koji smatra da bi ove ustavne promjene trebale biti predmet referenduma i drago mi je da ste to sad i vi rekli. Sad smo dvojica. Ostat æe vjerojatno samo nas dvoje za to, ali neka. Moji razlozi predlaganja referenduma slièni su ali ne do kraja i vašima. Dakle da i èlanak 141. koji se radikalno mijenja, ali i èlanak 86. takoðer koji govori o referendumu jer graðani i nisu do kraja upoznati sa sadržajem ustavnih promjena niti æe biti tako dugo dobro upoznati dok recimo hrvatska javnost, možda recimo bilo bi jako zdravo da i hrvatski akademici sudjeluju u raspravi o ustavnim promjenama, pisci, umjetnici, elita hrvatskog naroda koja je zašutjela od prvog dana kad su se pripremale ustavne promjene. Ali ono što je strahovito bitno, dio Ustava koji se odnosi na Europsku uniju i hrvatsku poziciju u Europskoj uniji bio bi idealan pred referendum kada æe doista graðani onda moæi odlučivati o tome da li idemo u Europsku uniju ili ne i sa kojim sadržajem pristupnog ugovora. No neæemo dobiti referendum taman da sad vi i ja to ponavljamo pet puta.